

Jadwiga Anna Stęchły

historyk sztuki, dr nauk technicznych w dyscyplinie architektura i urbanistyka

Narodowy Instytut Dziedzictwa, Oddział Terenowy w Rzeszowie

art historian, PhD of technical sciences in the field of architecture and urban planning

National Heritage Board of Poland, Regional Office in Rzeszów

Opactwo benedyktyńskie w Jarosławiu. Ochrona, konserwacja i zarządzanie po II wojnie światowej

Benedictine Abbey in Jarosław. Protection, conservation and management after World War II

Abstrakt

Przedmiotem opracowania jest problematyka ochrony i zarządzania zespołem kościelno-klasztornym sióstr benedyktynek w Jarosławiu po II wojnie światowej. Analiza tematu w wyznaczonym przedziale czasowym pozwoliła nakreślić interesujący obraz przemian w podejściu do zabytku i zarządzaniu dziedzictwem kulturowym. Te zmiany widoczne są szczególnie w okresie, kiedy opactwo wróciło na własność kościoła. Wówczas obiekt należący do skarbu państwa, w którym decydował konserwator nadzorujący prace finansowane z środków państwowych, przeszedł w ręce instytucji, która ciężar finansowania wzięła na siebie. Decydemtem stał się nowy właściciel, a urząd konserwatorski zszedł na dalszy plan. Ta transformacja jest odzwierciedleniem zmian ustrojowych i społeczno-gospodarczych w całym państwie. Skutkowała ona nowymi szansami, ale i zagrożeniami dla zabytku. W przypadku opactwa, co ważne, zarządca dość szybko zrozumiał znaczenie i wartość założenia kościelno-klasztornego, nie tylko jako kompleksu sakralnego, ale jako dziedzictwa niosącego ze sobą potencjał rozwoju kulturowego, duchowego, społecznego i ekonomicznego.

Słowa kluczowe: opactwo benedyktyńskie w Jarosławiu, klasztor benedyktynek w Jarosławiu, zarządzanie dziedzictwem, problematyka ochrony konserwatorskiej po II wojnie światowej

Jadwiga Stęchły, historyczka sztuki (Uniwersytet Wrocławski), dr nauk technicznych w dyscyplinie architektura i budownictwo (Politechnika Wrocławska). Ponad 20 lat zawodowo związana z ochroną zabytków. Obecnie zatrudniona w Narodowym Instytucie Dziedzictwa Oddziale Terenowym w Rzeszowie. Swoje zainteresowania skupia wokół historii i sztuki Jarosławia, teorii i problematyki ochrony konserwatorskiej ze szczególnym uwzględnieniem historycznej stolarki drzwiowej.

Abstract

The subject of the study is the issue of protection and management of the Benedictine Sisters church and monastery complex in Jarosław after World War II. The analysis of the topic within a set time period shows an interesting picture of the changes in the approach to the monument and the management of cultural heritage. These changes are particularly noticeable in the period when the abbey once again became the property of the church. At that time, the building which earlier belonged to the state treasury and was managed by the monument protection officer who supervised the works financed from state resources, passed into the hands of an institution which took over the burden of financing. Decisions were made by the new owner, and the monument protection office no longer played a decisive role. This transformation reflects systemic and socio-economic changes in the whole country. It resulted in new opportunities, but also threats to the monument. What is important, in the case of the abbey, the administrator quickly understood the meaning and value of the church and monastery complex, not only as a sacred complex, but also as a heritage with the potential for cultural, spiritual, social and economic development.

Keywords: Benedictine abbey in Jarosław, Benedictine monastery in Jarosław, heritage management, conservation protection after World War II

Jadwiga Stęchły, art historian (University of Wrocław), PhD of technical sciences in the field of architecture and construction (Wrocław University of Technology). For over 20 years professionally associated with the protection of monuments. Currently employed in the National Heritage Board of Poland, Regional Office in Rzeszów. Her interests focus on the history and art of Jarosław, the theory and issues of conservation protection, with particular emphasis on historical door joinery.